

<https://doi.org/10.31652/3041-1017-SAAE-2025.1.04>

Гандзій Н.В., м. Вінниця
e-mail: artgapochka@gmail.com

ПЕДАГОГІКА НАТХНЕННЯ У МИСТЕЦЬКІЙ ОСВІТІ: РОЛЬ ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА ЯК ПРИКЛАДУ ТВОРЧОСТІ

Анотація. Сучасна мистецька освіта потребує не лише фахової підготовки здобувачів вищої освіти, але й формування у них внутрішньої мотивації до творчості. Педагогіка натхнення ґрунтується на розумінні того, що викладач є не лише носієм знань, а й джерелом натхнення, духовного та естетичного орієнтуру.

Ключові слова: педагогіка натхнення, мистецька освіта, викладач, творчість, приклад, мотивація.

Annotation. Modern art education requires not only the professional training of higher education seekers but also the formation of their inner motivation for creativity. The pedagogy of inspiration is based on the understanding that a teacher is not only a bearer of knowledge but also a source of inspiration, as well as a spiritual and aesthetic guide.

Keywords: pedagogy of inspiration, art education, teacher, creativity, example, motivation.

Мистецька освіта має особливу місію – не лише передавати знання й формувати професійні навички, а й плекати в людині здатність відчувати, творити, мислити образно, сприймати світ через красу. Проте справжнє пробудження творчої особистості відбувається лише тоді, коли поруч є педагог, який не лише навчає, а надихає. Такий педагог стає не просто наставником, а живим втіленням ідеї «педагогіки натхнення».

Педагогіка натхнення – це напрям у сучасній освітній думці, що спирається на глибоко гуманістичні засади. Її сутність полягає в тому, що процес навчання розглядається не як механічна передача знань, а як взаємодія двох творчих особистостей – викладача і здобувача вищої освіти.

У мистецькому освітньому середовищі викладач – це більше, ніж професіонал, це – носій культури, приклад гармонії між знанням, вірою, емоцією та творчістю.

1. Підходи викладача у педагогіці натхнення

1.1. Особистісно зорієнтований підхід.

Центр освітнього процесу – особистість здобувача. Викладач не нав'язує єдино правильних рішень, а спрямовує, допомагає знайти власний голос. У такій взаємодії мистецький процес стає простором самовираження. Педагог виступає як м'який провідник у пошуку власного стилю, де головне – не копіювання, а осмислення.

1.2. Діалогічний підхід.

Натхнення народжується у спілкуванні. Коли педагог слухає і чує здобувача вищої освіти, а здобувач освіти бачить у викладачі не «авторитет, що оцінює», а співрозмовника, тоді виникає справжня взаємодія. Діалогічність передбачає не лише обмін знаннями, а й спільне проживання мистецького досвіду, відкритість до думок і смислів.

1.3. Екзистенційний підхід.

Мистецтво – це пошук сенсу, тому педагог допомагає здобувачу вищої освіти не лише створити форму, а й усвідомити, навіщо він творить. Це шлях до духовного дозрівання, коли кожна робота стає актом внутрішнього зростання.

1.4. Культурно-ціннісний підхід.

Викладач виступає як носій духовних, національних і культурних орієнтирів. Його завдання – передати любов до рідної культури, сформувати у здобувача вищої освіти почуття відповідальності перед традицією і майбутнім. Через осмислення народних мотивів,

символів, фольклору викладач виховує повагу до власного коріння.

1.5. Менторський підхід.

Педагог стає провідником, який бачить далі, але не веде силоміць. Він підтримує, коли здобувач освіти вагається, і дає свободу, коли бачить готовність до самостійності. Менторство у мистецтві – це не влада, а довіра і віра в потенціал іншого.

2. Педагогіка натхнення як шлях до формування творчої ідентичності. Дослідження проявів педагогіки натхнення у студентському середовищі.

У мистецькій освіті важливо не лише сформувати вміння, а й виховати в людині художника – того, хто мислить образами, спілкується через красу, не боїться бути собою. Педагогіка натхнення допомагає здобувачам освіти усвідомити, що творчість – це не окрема діяльність, а стан душі, спосіб існування.

З метою глибшого осмислення теми було проведено анкетування серед здобувачів мистецької освіти, яке мало на меті виявити, які якості викладача найбільше надихають та підтримують в освітньому процесі.

Анкета містила як відкриті, так і закриті запитання. Основні напрями дослідження охоплювали:

- які риси викладача сприяють творчій активності;
- що саме допомагає здобувачам вищої освіти відчувати натхнення на заняттях;
- які педагогічні дії чи атмосфера стимулюють бажання творити;
- якою є роль свободи, підтримки, заохочення у мистецькому навчанні.

Результати анкетування показали, що найбільш значущими факторами натхнення у студентському сприйнятті є атмосфера свободи, довіра з боку викладача та відчуття розуміння. Саме ці якості, на думку опитаних, створюють простір, де народжується справжня творчість.

Свобода як простір для самовираження. Поняття свободи у мистецькій педагогіці не означає відсутність структури чи вимог – воно передбачає свободу вибору, інтерпретації та пошуку власного шляху. Студенти наголошували, що найбільше надихає, коли викладач дозволяє їм експериментувати з формою, кольором, технікою, навіть помилятися.

В умовах свободи народжується особистісне ставлення до завдання, а кожна робота стає відображенням внутрішнього стану, а не лише виконанням вимоги. Такий підхід дає здобувачу вищої освіти досвід співтворення, а не підпорядкування. Педагог, який уміє створити цю атмосферу, фактично відкриває двері до творчої самореалізації. Як зазначали респонденти, «саме тоді хочеться творити, коли можна бути собою».

Довіра як основа натхнення. Другим визначальним фактором у відповідях здобувачів вищої освіти стала довіра викладача. Довіра – це віра у потенціал здобувача освіти, у його здатність мислити, відчувати, приймати рішення.

Коли здобувач вищої освіти відчуває, що викладач вірить у нього, він перестає боятися помилок і починає ризикувати, тобто виходити за межі шаблонів. Довіра формує мотивацію, яка йде не ззовні (через оцінку), а зсередини (через бажання виправдати довіру, відгукнутися на неї).

Таким чином, у контексті педагогіки натхнення довіра виступає каталізатором внутрішньої свободи та основою для формування самостійного художнього мислення.

Розуміння, як підтримка. Третім, найчастіше згадуваним чинником, була підтримка та розуміння з боку викладача.

Йдеться не лише про толерантність чи доброзичливість, а про глибшу емпатію – уміння бачити і відчувати внутрішній стан здобувача вищої освіти, розуміти його сумніви, страхи, пошуки.

Респонденти зазначали, що викладач, який сприймає здобувача вищої освіти як особистість, а не як «виконавця завдань», дає їм відчуття прийняття, що є потужним джерелом натхнення.

Такі педагоги здатні не лише оцінювати роботу, а й підтримати словом, поділитися

власним досвідом, допомогти віднайти внутрішній сенс творчості. Розуміння з боку викладача створює духовну безпеку, де здобувач вищої освіти може не лише навчатися, а й зростати як особистість. Саме це є ознакою справжньої педагогіки натхнення – виховання не технічно вправного виконавця, а цілісної людини, відкритої до творчості й життя.

Отже, анкетування підтвердило, що здобувачі вищої освіти сприймають викладача не лише як носія знань, а як партнера у процесі творення. Їхнє відчуття натхнення безпосередньо пов'язане не з рівнем складності програми, а з атмосферою, яку створює педагог.

У підсумку, педагогіка натхнення – це не сукупність прийомів, а світогляд викладача. Вона вимагає від педагога цілісності, духовності й глибокого розуміння сутності мистецтва як мови душі. Саме такі викладачі стають тими, хто не просто навчає, а змінює життя здобувачів вищої освіти, допомагаючи їм відчувати: творчість – це покликання, а не професія.

Список використаних джерел:

1. Бех І.Д. Виховання особистості: особистісно орієнтований підхід. Либідь, 2003.
2. Зязюн І.А. Педагогіка добра: ідеали і реалії. К.: МАУП, 2000.
3. Кисельов М.М. Психологія творчості та педагогічної майстерності. Харків: Основа, 2015.
4. Шпіца Р.І. Мистецька освіта: методика навчання освітньої галузі «Мистецька освіта»: навчально-методичні матеріали. Київ: КУ імені Бориса Грінченка, 2021.
5. Левченко М., Терешенко Н., Кузнецов С. Мистецтво і мистецька освіта в сучасному світі: інтерактивні додатки та онлайн-платформи для розвитку таланту та креативності. Київ, 2024.

<https://doi.org/10.31652/3041-1017-SAAE-2025.1.05>

Глуханюк В.М., м. Вінниця
e-mail: vitalijgluhanuk5@gmail.com
Загоруйко Б.М., м. Вінниця
e-mail: zagorujkobogdan4@gmail.com
Яковець В.М., м. Вінниця
e-mail: vkvts@icloud.com

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розглянуті можливі шляхи розв'язання проблем екологічного виховання молоді в контексті сучасної освіти, технології екологічного виховання для забезпечення ефективних умов та здійснення процесів суб'єктифікації, результатом чого є формування су'єктивного ставлення особистості до природи.

Ключові слова: екологічна проблема, екологізація знань, екологічна культура, свідомість, виховання.

Annotation. The article considers possible ways to solve the problems of environmental education of youth in the context of modern education, environmental education technologies to ensure effective conditions and implement subjectification processes, the result of which is the formation of a subjective attitude of the individual towards nature.

Keywords: an ecological problem, ecologization of knowledge, ecology culture, consciousness, training.

Постановка проблеми. Нині проблема взаємодії людини й природи, а також впливу людської спільноти на навколишнє середовище загострилась і набула глобального масштабу. Розв'язання найважливіших проблем сучасності неможливе без розвитку екологічної освіти та виховання. Розширення зон екологічних нещасть і реальність всесвітньої екологічної катастрофи, яка наближається, висувають на порядок денний проблему невідкладної і